

Nem kétséges előttem, hogy a szakmai közvélemény különböző szintjein komoly vihart kavart Szentkúti Ferenc javaslata, mely főbb vonatkozásaiban megjelöli, s természetesen a teljességre való törekvés nélkül, meg is okolja azt az irányt, mely felé — véleményem szerint is — az erdőrendezés terén haladnunk kellene.

Már hozzászólásom elején elköteleztem magam a javaslat mellett, hiszen annak alapgondolatával, melyet később egy erre a célra életre hívott munkabizottságban részleteiben is kidolgoztunk, s melyet azóta Szentkúti Ferenc további finomításnak vetett alá, először 1974-ben, majd pedig az erdőrendezési kirendeltségek dolgozóinak szociálpolitikai helyzetfelmérését végző munkabizottság tárgyalása során 1975. évben én hangoztattam elsőként.

Meggyőződésem — és legyen szabad már itt rátérnem arra, amivel Szentkúti Ferenc javaslata végződik —, hogy nem lehetőség, hanem parancsoló szükségesség számunkra mindazon előny kihasználása, melyet az erdőrendezésben alkalmazott gépi adatszolgáltatás biztosítani képes. Ez az előny jelenleg még korlátozott, s elsősorban az üzemterv feldolgozására, a terepi munkák során begyűjtött információk többféle csoportosítására terjed ki, nem jelent azonban segítséget a terepi munkában, s nem szolgálja a felső vezetés érdekeit sem oly mértékben, amely mértékben arra lehetőség volna.

Csak ismételni tudom azt a megállapítást, hogy az állapotaktualizálás már sokkal nagyobb távlatot nyit előttünk. Amely időpontban ez a kérdés tökéletesen megoldottnak számít, attól az időponttól kezdve aktuális szinten marad a számítástechnikai úton tárolt adatbázis azon része, melynek megújítására az erdőben végzett különböző gazdálkodási műveletek alkalmával felvett erdőfelügyeleti bizonylatok alkalmasak, mert hiszen az erdőfelügyelet munkája ma is folyamatos. Mivel az állományok korosodása révén beállt állapotadatok nagyrészt külső adatszolgáltatás nélkül, kizárólag gépi úton is megújíthatók kézenfekvő, hogy az erdőfelügyeleti bizonylatrendszer biztosítani fogja nagy részét azon állapotinformációknak — de egyes tervinformációknak is —, melyek megújításához külső adatszolgáltatás szükséges. Ha pedig az adatok jelentős része folyamatosan megújul, indokolt azon állapot- és tervinformációk folyamatos megújítása is, melyeket csak az üzemtervezés folyamatrendszere tud biztosítani annak érdekében, hogy az ország teljes adatbázisa állandóan napra kész állapotban legyen. Ennek előnyeit nem szükséges felsorolnom, elég arra hivatkoznom, hogy ilyen körülmények között akár egyes adatok, akár egy mai, vagy ennél részletesebb mérvű üzemtervnek megfelelő adatrendszerek bármely pillanatban és bármely csoportosításban napra készen előállíthatók lennének.

Fentiek alapján önkéntelenül adódik — a fejlődés követelményeként — az üzemtervezési és erdőfelügyeleti rendszer egyesítése, mindazon előnnyel, melyeket Szentkúti Ferenc javaslata is tárgyal. Mivel a felső vezetés problémáit nem ismerem, legyen szabad csak néhány olyan kérdést érintenem, melyek előnyös oldala már az erdőrendezéségnél tapasztalható.

a) Mind az üzemtervezők, mind az erdőfelügyelők ez idő szerinti éves helyszínelendő területe mintegy 1500 ha-ra tehető. A két feladatkör egyesítése után — figyelembe véve a jelenlegi, részben párhuzamos munkát — egy-egy szakember működési területe maximálisan 6000 ha lenne. Ekkora munkaterület — figyelemmel arra, hogy van olyan állomány, melyben 10 év alatt kétszer, sőt esetleg háromszor is folyik munka, de van olyan is, melyben egyszer sem — évente mintegy 600 ha helyszínelését igényli, az eddiginél koncentráltabb munkaterületen.

b) Az a) pontban mondottak alapján az egyébként is egész évre elhúzódó munka esetenkénti és nem folyamatos külső munkát igényelne.

c) A szociális körülmények jelentős javulása folytán könnyebb volna a szakember-utánpótlás kérdése, mely most az üzemtervezők esetében sokszor problémát jelent.

d) A két munkafolyamat egyesítése révén a közös feladat ellátására nagyobb létszámból egyszerűbb lenne kiválasztani azt a szakembert, aki egy adott esetben akár területi, akár funkcionális munkamegosztást, akár a kettő elegyesítését véve is figyelembe, a munka ellátására legjobban alkalmas.

e) Meggyőződésem az, hogy egy kezdő, gazdálkodási gyakorlattal nem rendelkező szakember a jelenlegi munkaszervezetben üzemtervezőként igen sok nehézséggel kell megküzdjön, előírásai megtétele során. Ebben a tekintetben nyújtana segítséget az a körülmény, hogy munkaterületét az eddiginél sokkal jobban megismerné, s főként lehetősége volna arra, hogy előírásainak eredményét ellenőrizhesse.

A javasolt egyesítésnek összeférhetlenségi akadálya nem lehet, hiszen a jelenleg készülő üzemtervek tervezési vonatkozásait az üzemtervező a területileg illetékes erdőfelügyelővel ma is megbeszéli, az üzemterv jóváhagyása után pedig az erdőfelügyelő nem az érvényes üzemterv bírálatára, hanem az abban lefektetett előírások végrehajtásának ellenőrzésére hivatott. Véleményem szerint kifogásolható egy olyan szervezeti forma lenne, mely az üzemtervezést végző erdőrendezési kirendeltséget a területileg illetékes állami erdőgazdasághoz sorolva, az előbbit függő helyzetbe hozná.

Amint már korábban is említettem, Szentkúti Ferenc javaslatával egyetértetek, s ez vonatkozik a javasolt fejlesztési modellel kapcsolatban leírt gondolatokra is. Az itt tárgyaltakhoz mégis volna két hozzáfűzni valóm. Az egyik az, hogy a magam részéről gépi program útján aktualizált üzemtervi adatokkal a kézben, 10 évenként helyszínelném azokat az állományokat is, melyekben a 10 év alatt munka nem folyik. Az ilyen helyszínelés főleg az első 10 évben fontosabb, mert azok eredménye vagy megnyugtathatna bennünket a gépi aktualizálás helyességéről, vagy adatot szolgáltatna annak javítására. A másik megjegyzésem az időráfordítás terén kapcsolódik az elsőhöz: a szögszámlálópróbás fatömegfelvételi eljárást magam is jónak és gyors megoldásnak tartom, rudas korban azonban — a sok esetben vékony átmérő mellett — gyakran ad bizonytalan eredményt, s így ebben a korban a fatömegfelvételt nem tartom célravezetőnek.

Legyen szabad végül hozzászólásomat egy olyan gondolattal zárnom, mely egyéni véleményemből táplálkozik csupán.

A javasolt rendszerben az üzemtervezési és erdőfelügyeleti folyamatrendszer egyesítése szorosan összefügg az adatbázis állandó aktualizálásának elgondolásával. Egy így kialakítandó folyamatrendszer elérendő eredményei révén minden pillanatban alkalmas lenne minden további fejlődés, elsősorban azonban üzemtervezés-technikai fejlődés befogadására, s azonnal reagálni tudna egy — a maitól eltérő — területi vagy gazdasági elképzelésre, tehát például egy nem erdőgazdálkodó-centrikus vagy nem élőfakészlet-centrikus üzemtervezésre. Véleményem szerint ugyanis nem lehet messze az az idő, amikor ebben a tekintetben is szakítanunk kell a múlttal, s üzemterveinket az országosan kialakuló fafeldolgozó nagyüzemek nyersanyagának minél tökéletesebb biztosítása érdekében nem erdőgazdálkodókra, nem is erdőrendezési körzetekre, hanem egy-egy fafeldolgozó nagyüzem felvevőterületére kell készítenünk.

Gyotvay György